מחקר יוקרתי, מסקנות בעייתיות: על הכשלים בכתבת "Foreign Affairs"

written by פרופ׳ זכי שלום | 12.08.2025

כתב העת FOREIGN AFFAIRS הוא אחד מכתבי העת היוקרתיים בעולם. הוא מתפרסם מטעם המועצה ליחס חוץ Council of Foreign Relation שמקום מושבה בניו יורק. המאמרים הנשלחים אליו עוברים שיפוט קפדני בטרם פרסום. לאחרונה פירסם כתב העת מאמר של פרופ׳ נכבד מאוניברסיטת שיקגו בשם רוברט פאפ (Robert A. Pape) על הלחימה של ישראל בעזה.

להערכתנו, המאמר לוקה בכשלים בסיסיים ברמה המקצועית, המתחייבת בכל פרסום אקדמי, ובוודאי בכתב עת יוקרתי כל כך. נתמקד במסגרת זו רק בנתונים המספריים.

הנתונים עליהם מתבסס המאמר לקוחים מתוך דיווחים של רשויות הבריאות של החמאס. לזכותו של המחבר ניתן לאמר שהוא מציין זאת במפורש. דה עקא, הוא ממשיך ומתבסס עליהם מבלי להציב סימן שאלה מתבקש סביב אמינותם. בהעדר אמירה כזאת, הוא מעביר מסר ברור שמבחינתו מדובר בנתונים אמיתיים, משל כאילו היה זה דיווח של מנהל המזון והתרופות של ארצות הברית (FDA).

נקודת המוצא של המאמר היא הנתון שמפיץ החמאס ולפיו מספר ההרוגים ה"פלסטינים" בעזה עולה על 61 אלף נפש, ומעל 145 אלף נפצעו באורח רציני: כמה מהם "לוחמי חמאס" וכמה מהם "בלתי מעורבים"? המחבר מבהיר שהחמאס אינו עושה הבחנה בין "לוחמי חמאס" ו"אזרחים בלתי מעורבים". וגם הוא נוהג כך.

המחבר אינו טורח להציג בפני הקוראים את השאלה המתבקשת: מדוע החמאס אינו מציג הבחנה ברורה בין "לוחמים" ו"אזרחים".? לא בוודאי יש "נתוני אמת"? אולי פשוט נוח לו להציג תמונת מצב מעורפלת בתקווה שדעת הקהל תתייג אותם כ"אזרחים" ממש כפי שעושה מחבר המחקר?

המסר ה"סמוי" הזה מופיע כבר בכותרת המשנה: "מדוע הענשת אזרחים (Punishing Civilians) אינה מביאה להישגים אסטרטגיים".? בהמשך הוא מציין במפורש שהטקטיקה של ישראל במלחמה היא "הענשת אזרחים" (punishment of civilians).

רק "תיוג" כזה יאפשר למחבר הנכבד להגדיר את פעילותה הצבאית של ישראל ברצועה כ"טבח" (slaughter). האם דרך זו עומדת ברף הנדרש ממחקר אקדמי אמין? לנו נראה שאין זה כך.

המחבר אינו מסתפק בכך. הוא טוען שמספר ההרוגים בקרב הפלסטינים גבוה בהרבה. בהסתמך

על "מחקר רפואי" שנערך בראשית השנה הוא טוען שעוד עשרות אלפים קבורים תחת ההריסות של מבנים ברצועה. מעבר לכך, רבים אחרים אינם יכולים לקבל טיפול רפואי הולם בגלל הפגיעה של ישראל במערכות הבריאות ברצועה.

המחבר אינו נדרש לשאלה המתבקשת: האם "מחקר רפואי" שעליו נסמך המחבר יכול להתבצע ברצועה בלי פיקוח הדוק של החמאס?

וכך, שלב אחר שלב, מגיע המחבר למסקנה שהמספר האמיתי של הנפגעים ברצועה עולה על 186 אלף נפש. חשבון פשוט מוביל לקביעה המצמררת שישראל גרמה למותם של 5-10 אחוז מכלל תושבי הרצועה לפני המלחמה שעמד על 2.2 מליון נפש. מספר מחריד לכל הדעות.

המחבר בוחן מקרים אחרים בהיסטוריה של מערכות מלחמתיות, ומגיע למסקנה שההתקפות של ישראל על אוכלוסיה אזרחית ברצועה הוא "הארוע הקטלני ביותר שבו נעשה שימוש בהענשת אזרחים כטקטיקה של מלחמה על ידי דמוקרטיה מערבית". כך פשוט.

המחבר אינו טורח לציין שאולי יש משקל לעובדה שבחלק לפחות מן האירועים המלחמתיים באירופה התקיימה מלחמה בין צבאות סדירים לובשי מדים, עיקר המלחמה התנהל בחזית בין חיילים לובשי מדים ולא מול אוכלוסיה אזרחית.

לא נגענו בכלל ממצאי המאמר אלא רק בסוגיית הנתונים המספריים על מספרי הנפגעים. התמונה המתקבלת, יש להודות, מאוד מדאיגה. קשה להאמין: אבל גם ב"ארזים", במעולים שבין כתבי העת האקדמיים "נפלה שלהבת".

מובן מאליו שיש מקום, אפילו מקום רחב, למתוח ביקורת על מדיניותה של ישראל ברצועה. יחד עם זאת, לנוכח פרסום כזה קשה שלא לתהות: האם זו תמונת מצב המתייחסת לכלל המערכת האקדמית בארה"ב? אם כך הדבר יש סיבה טובה לדאגה רבה למעמדה של מדינת ישראל בקרב חוגים אינטלקטואלים רבי עוצמה בעולם המערבי.

מאבק באנטישמיות ללא התנצלות

written by דוד מ' וינברג | 12.08.2025

ביטחונם של יהודים ברחבי העולם תלוי בניצחון ישראל. החזרת ההרתעה תאפשר ליהודי התפוצות להגן טוב יותר על ישראל ועל עצמם.

חרפה בקנדה

written by דוד מ' וינברג | 12.08.2025
ייאוש הפך להיות חלק מחיי היום-יום של יהודים החווים שנאה גלויה.

ציד היהודים באוסטרליה

written by דוד מ' וינברג | 12.08.2025
מנהיגים פרוגרסיביים מורים ליהודים להסתיר את זהותם בעוד הם מפלילים את ישראל ומאפשרים למשסים האנטישמים לפעול כאוות נפשם.

העולם היהודי חייב לדחות את גישת ה-DEI

written by להב הרקוב | 12.08.2025
האידאולוגיה שכבשה את מוסדות העילית האמריקניים היא אנטישמית באופן מובנה ובלתי הפיך. במקום לנסות לשתף עימה פעולה, ארגונים יהודיים מוכרחים לצלצל בפעמוני האזעקה ולהרחיק את עצמם ממנה בכל דרך אפשרית.

ככה לא נלחמים באנטישמיות

written by דוד מ' וינברג | 12.08.2025

טוב יעשה הממשל האמריקני אם יקצץ בתוכניות המסבסדות בעקיפין אנטישמיות